اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .ـ حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږی ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه — موضوع

موضوع	گڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسول الله نو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کي چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو سته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
۱۳ -	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴ -	تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵ -	د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د امامانو او نورو دامت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶ -	د اختلاف په وخت کې د حل لاره	۹۷
۱۷ -	د الله تعالی او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده -	۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمداً عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالىٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه رابښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقرة - ۳۸ -

«موږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وي او نه به غمجن کیږي»

په دې ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دې هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دې ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکي:

«قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدىٰ القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ۸۳ ج ۱/۱

«ابوالعالية وايي دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې تولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره اخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّٰهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمائي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالی دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالی فرمایي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْراً وَّ نَذِيْراً وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَالنَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابي او جنت ته داخلیدل او دده په نهٔ منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښی زیات نصوص راغلی دی او الله تعالی مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة التغابن: — ١٢ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زموږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (٢٠)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچې تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ » سورة ال عمران (١٣٢)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چې په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ». سورة المائده (٩٢)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چې زموږ په رسول بنکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ » - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي ژر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چي الله په هغوی انعام کړیدی دانبیاء ریښتونو، شهداؤ او صالحینو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ورکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پری ايښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله عليه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه يې ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي • -

نو زمونږ کاميابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعداری کښې کاميابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووايه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چې د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بېشکه الله کافران نه خوښوي ".

نو معلومه شوه چې څوک وائي : زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول وننه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې " الله کافرانو سره محبت نه کوي " او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان ثروند دی.

الله تعالی فرمائي :

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

" ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چې تاسو هغه څه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْىٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ور ته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّىْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چي زه تاسو ته دا نه وايم چي ما سره د الله خزانى دى او نه زه په غيبو پوهيږم او زه تاسو ته دا نه وايم چي زه فرښته يم زه تابعدارى نه كوم مګر د هغه شي چي ماته يي وحى كيږى. ورته ووايه چي آيا برابر دى ړوند او ليدونكى».

اوالله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ . سورة الاعراف -۲۰۳-

او كله چي را نه وړى دوى ته يو ايت نو وايي چي ولى يي ته پخپله نه غوره كوى ورته ووايه چي زه يواځي د هغه تابعدارى كوم چي ماته يي زما د رب له لورى وحى كيږى. دا قرآن ستاسو د رب له لورى دلائل دى او هدايت او رحمت دى هغه قوم لپاره چي ايمان راوړى.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هكله زيات احاديث هم راغلى دى چي د مثال په توګه به زه يو څو لوستونكو ته وړاندى كړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة .

د ابوهريرة رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دی ،

څه شي باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي ياست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت کښې راځي :

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار"

انس رضي الله عنه نه روايت دی چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : "دري خويونه دي چې چاکښې وو نو د ايمان خوند والي به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي يوازې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورڅخه خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي" -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به".

الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث دچا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، ځوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. ـ

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معدیکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیء علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به تخت باندې تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې مو چې څه حلال وموندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې چې څه حرام وموندل هغه به حرام کړو ، ـ او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي. ـ

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوې وائي : یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځیني احناف هم د پرویزیانو څخه ځکه ننګ کوي چې دوی هم په د پروښایونو کښې احادیث نه مني او په لیري تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروښایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړیدی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله ددغه د قوم ځخه ددده خبره ومنی او د شپې لار شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائي او خپل ځای کښي سهار کړی نو سهار کښي ور باندي لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چي زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چي زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چي زما یې ونه منل او زه چي په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چي چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي:

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضي الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل:

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریښی دی لکه چې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډېر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمايي:

„وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ“

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ته دی نيږدې ته وروسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به وکړو. ايا تاسو مخکښې له دی قسم نه وو کړی چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولیږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای هاى افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه نه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم وروسته له هغې چې ماته راغي او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... مې نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا » سوره النساء - ۱۱۵ -

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول او ورسته له هغې چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لورې ته چي وګرځېده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځېدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دې چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې تري ويالې بهيږي په دې کښې به هميشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي هميشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وويريږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالک عذاب ورسیږي .

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کښي داسي لیکي :

(فلیحذر الذین یخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو سبیله و منهاجه و طریقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فما وافق ذلك قبل وما خالفه فهو مردود علی قائله وفاعله کائناً من کان کما ثبت فی الصحیحین وغیرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه قال : "من عمل عملاً لیس علیه أمرنا فهو رد " ای فلیحذر ولیخش من خالف شریعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصیبهم فتنة ") ای فی قلوبهم من کفر او نفاق او بدعة (اویصیبهم عذاب الیم) ای فی الدنیا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسیر ابن کثیر ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله علیه وسلم امردی چي هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم لار ، طریقه ، طرز عمل او شریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کیږي نو هغه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلیږي به او کوم چي مخالف وي نو هغه به د هغه ویونکي او کوونکي باندي رد کیږي هر څوک چي وي .

لکه چي په صحیح بخاری او صحیح مسلم او نورو کتابونو کښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړه مرودی وو پرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت ځنې ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسیږي د کفر، نفاق او بدعت څخه او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلك منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلك له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلك منع کوي او داسې منافق صفته خلك په اوسني وخت کښې ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلك په ډول ډول چلو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید و تاویلونو سره خلك د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې د ینې د رسکاه ، جومات او ټولنې څخه خلك بندوي او وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلك وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

«فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا»

النساء (٦٥)

«نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونه ګرځوي تا په هغو خبرو کښې چې د دوی ترمېنځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی ونه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره» .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک تر هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته یکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادونو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښي دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راغلي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : « ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه » . رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

« ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښي دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی » .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا
الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکې په وی هغه بدعت دی او هر بدعت ګمراهی ده
لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فحمد الله واثنی علیه ثم قال : إن افضل الهدی هدی محمد صلی الله علیه وسلم وشر الأمور محدثاتها وکل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووئیله بیائې وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایت او طریقه ده او بده کارونو کښې بدچې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په یو حدیث شریف کښې راځي :

عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : من احدث فی امرنا هذا مالیس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضی الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چاچې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې ددی څخه نه ؤ نو هغه رد دی " .

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوره هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سیئه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول «اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي...» فما لم يكن يومئذ ديناً لايكون اليوم ديناً».

اصول في البدع والسنن ص۴

چاچې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګڼلو نو ده دا ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالیٰ فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی» . نو هغه ورځ (د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې) چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دين پوره او بس شوي دی".
همدارنګه يو بل روايت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبدالله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبدالله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روايت دی هغه وائي چې زه د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما سره يو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړ چې لمانځه ته راشئ نو عبدالله بن عمر د جومات نه ووت او وې ويل : مونږ ددې بدعتي له جومات نه وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کښې د اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبدالله بن عمر بدعت ووايه.

نو که اسلام کښې چيرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبدالله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ويلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواېه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک ئې وکړي ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښی نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښی د پر کلک وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هر څه کښی کوله لکه چې په حدیث کښې راځی :

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال : إنی كنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه . فنبذ الناس خواتيمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم پوره ته شواو وي ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به یې نور هیڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغورځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې
همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلم و تقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه د دی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایئ چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونکړې»
همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذي.

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وایي چې ما د يوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هرځوکي د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تري منعه کړي وي او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړي وي. نو زما پلار تابعداري به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟.

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداري به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیښوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أكلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وره کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دې نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د ورې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ما توي او ستر ګه را اوباسي " سعيد وايي چې د عبدالله ورارۀ بيا دا کوزاروڼه شروع کړل نو عبدالله ورته وويل چې زۀ تا ته حديث وايم چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم دا کار منع کړې دی او ته بيا ګوزاروڼه کوې؟ زه به تا سره هيڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روايت کښې راځي:

عن زيد بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت على النبى صلى الله عليه وسلم وعلى ازار يتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان كنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازارى الى نصف الساقين فلم تزل ازرته حتى مات. رواه احمد.

زيد بن اسلم د عبدالله بن عمر رضى الله عنه نه روايت کوي هغه وايي چې زۀ رسول الله صلى الله عليه وسلّم ته ننوتم او زما لونګ ؤ چې ښکته ځانګيدۀ نو رسول الله صلى الله عليه وسلّم وويل چې دا څوک دی؟. ما ورته وويل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمايل چې که ته د الله بنده يې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډيو نيمايي پورې اوچت کړ. زيد وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملايانو او يا عوامو په څېر نه وو چې کله ورته حديث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک ليدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لويه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حديث ويل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء يې کړې ده

وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د يوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حديث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر او ابوبکر داسې ويلې دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته ويل:

يوشك ان تنزل عليكم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم و تقولون قال عمر وابوبكر؟

تفسير أضواء البيان ص ۵۱۶ ج ۷ ۔

مجموع فتاوىٰ شيخ الاسلام ص ۲۱۵ ج ۲۰ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تيږې راووريږي زه وايم چې رسول الله صلّى الله عليه وسلّم داسې ويلي او تاسو وائي چې عمر او ابوبکر داسې ويلي دي"۔

نو صحابه وو د حديث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد گانه چې ورته يې وويل
آسمان نه به در باندې تبرې نازل شي ـ لوکه عبدالله
بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا زړنده مقلدين
يې ليدلې وای نوځه به يې ورته ويل چې دوی ده پېر،
فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هلته نکه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم نعم الرجل خريم الاسدی لولا طول جمته واسبال
إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها
شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى
الله عليه وسلم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خو که د سر ويښتان
يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای
نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته
او ويښتان يې غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې
د پنډيو نيمايئ پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه وقال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى چي حيا ټول خير دى او يا بى شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښي ليدلي دي چي ځيني د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تردي چي دا خبره ئې دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګي ئې سرى شوى او وئې ويل چي زه در ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښي د كتابونو خبري كوى؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چي مخکښی مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا یې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکی که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښی د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا یې نه منل فرض دي په حدیث کښی راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم والذی نفس محمد بیده لو اصبح فیکم موسیٰ ثم اتبعتموه وترکتمونی لضللتم ... الحدیث ، رواه احمد

" عبد الله بن ثابت نه روایت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسیٰ علیه السلام تاسي ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو اړو مرو به گمراه شئ " .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چي هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به گمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنگه حدیث کښی راځی :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الکتاب عن شیء فإنهم لن یهدوکم وقد ضلوا فانکم إما أن تصدقوا بباطل او تکذبوا بحق فإنه لو کان موسی حیاً بین اظهرکم ما حل له إلا أن یتبعنی . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابونه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښنی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر لدی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښنی راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لا تبعنی ." رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښنی دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری موو کړه او زه مو پریښودم نو د سمی لاری نه به بي لاری شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یي میندلای وای نو اړو مرو به یي زما تابعداری کړی وه "

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرې وشوې دي هغه نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوي او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوي احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم دلته به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې څینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسأله زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را مېنځته شویدي تر دې چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیرې شوي دي داځکه کړا مونږ په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شوېدی چي د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پرې بیول کېږي چي تر به وایي د غه اقوال اسماني وحی ده عام خلک د دین سره دومره ناآشنا شویدی چي د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دیني مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوي حدیث بیان شي نو هغه به سمدستي د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړي. عوام خو لاڅه چي ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چي کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چي دوی پدې نه پوهېږي چي د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة

وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږې او داسې کوې نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خود ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او څارویو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقليد الغنم» یا «تقليد الإبل» راځي یعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارویو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي، لکه چې امام ابن القیم د تقليد اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

«التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة» .

اعلام الموقعین ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغو ویونکی ته پرې دلیل وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرو منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړکۍ او غړوندې کړه او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة ـ مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید نه علم نه ویل کېږي او مقلد ته عالم نه ویل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله د علماؤ څخه دا قول را نقلوي:

«أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله». اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

«خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم د حق معرفت دی په خپل دلیل باندی».

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي،

الله تعالی فرمايي: اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية (التوبه - ۳۱ -)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا.

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل:

«أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه»

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام کڼل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم ». « همدا د هغوی عبادت وُ ».

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلدچې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی ندی لیږلی مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تا بعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ «

سورة البقرة ١٦٦ـ ١٦٧.

کله چې بېزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې موږ بيرته دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بېزار شو لکه چې موږ نه بېزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالى فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة ـ ١٠٤.

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې موږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږې موندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هيڅ شي نه پوهيږي او نه په هدايت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وو نو مونږ ئې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي د دې ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ / ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کېښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منع کېښی واقع شویده چې د خپل مشر بې دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کېښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پیړۍ بوت خیر القرون ویلی دی یعنې په اولنیو دریو پیړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دینې مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث د هلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص ۱۵۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولي الله په خپله رساله «الانصاف ص٦٩ کښې ليکي :

«اعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه» .

يوه شپه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک ديوه شخص په تقليد را ټول نه وو .

شيخ خجندي وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة او جميع أقوال مالك او اقوال الشافعي او جميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد على ما جاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين . هدية السلطان ص١٣

سلف صالحين دا تقليد نه پېژنې او د صاحب الشرع يعني رسول الله صلى الله عليه وسلم نه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعني صحابه وُ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يوائې د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي۔ نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه۔

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة۔

هدیت السلطان ص۸

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی۔

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة فى القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم فى جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ.

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج-۲

«اد تقليد بدعت څلورمې صدۍ کې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلي ده دی څخه وروسته پيدا شوی نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو رجوع (ډبنځو عورتونه) او وينې او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډیر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيده بيا به په دی پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وو».

علامه شنقيطي په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکی:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

ديوه معلوم او ټاکلي عالم تقليد کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چی هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چی داسې هیڅ شوی نه دی ؟.

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چی تقلید یو بدعت دی چی د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چی هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کښې او دیوه تابعداری اسلام کښې بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چی « بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چی د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چی ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چی دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ؤ لو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکښیو او ورووستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږي؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کیږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟۔ ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څیر نور ډیر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایئ چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ؤ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ؤ؟ ولی دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ایا ما تا ته نه ؤ ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ؤ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تیرو اعمالو مغفرت وغواړه اوپه اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه وړځی څخه یې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیمانی څه فائده لري.

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

«وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د دغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی وُ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي.

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

«زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سره له به چې هرخوا ته روانی وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم آکر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغه به یې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره یې ټینګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي:

«البیعان با لخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی تر هغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی.»

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري تر هغه پورې اختیار لري تر څو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعني کله چې بایع وویل چې ما په تاخرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شي لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ٢٣٦}{١-ج}$ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اِتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث ځخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فی ترديد مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبی حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمود حسن الديوبندی ص٣٥ ط٣٦ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو ځخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د محکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړې. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسې ځي کم دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی..

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه دغسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وایې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلافى تصانيف الاثير هداية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بيمارۍ ليرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيک بختۍ اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شي، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تر سو لپاره تيارې دي او رڼا نده، لا صدر شرحې کښې د سينې پراخي نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دی نوره هم درد زيات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه

ښکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زيا نه تياره ده، او سُلم کتاب لوړ هم زينه کښته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، لو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده لو په هم دې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو، څلورو امامانو او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چي د هغوی ځیني اقوال به د نمونی په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښی راځی:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وایي چي زموږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینی خبره به اخیستل کیږی او ځیني به پری منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

همدارنګه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وایي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص١٧٦ ج٢ تفسیر اضواء البیان ص٤٩٤ ج٧

ستاسو یو کس دی په دین کښي دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کېږي ځکه چې په شرک تابعداری نشته».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه»

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - «دغه څلور امامان دي چې خلکو یې د دوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړې دی».

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲.

څلورو امامانو (ابو حنيفة، مالك، شافعي او احمد) د خپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی».

علامه شنقیطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فى تقليد هم الذى منعوا منه و نهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رڼد تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك يې كوي او دا دعوه لري چې موږ د دې امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بې د هغوی داسې خلاف نه وكړی چې هغوی تقليد منع كړی دی او دوی يې تقليد كوي».

امام ابو حنيفه وائي:

لاينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص ۳۴۱ .

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتوی وركړی».

نو اوسنی حنفيان د امام ابو حنيفه د دې قول نه مخالف دي ځكه چې د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی وركوی.

امام ابو حنيفه وائي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

كله چې ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پريږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبرالرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وُ قول یې مخالف وُ.

هغه وویل:

۱۹ ص

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص۳ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وُ قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږدئ او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۸ ج ۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مردود سنتو اتباع وکړئ او ځوک چې د سنتو څخه روت کمراه شو.

امام مالك رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم». فتح المجيد ص۱۹۰

«زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غير د ددی قبر والا نه يعنی د نبی کريم صلى الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالك وائي :

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فی رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل ما لم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه». تفسير اضواء البيان ص۲۹ ۷-۲۰.

«بې شکه زه بشر يم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رايه وګورئ زما هره رايه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وائي خلئ او کومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې يې ږدئ».

امام شافعي رح وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعی تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چي د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چي د شپې خاشاك راټولوی یوه کیڅوړه راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه يې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وایي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤۱ ج-۷

"کله چي حدیث صحیح ثابت شونو همدازما مذهب دی".

همدارنګه امام شافعی وایي:

"أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس".

اعلام الموقعین لإبن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چي چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت سنکاره شونو هغه ته دا روانده چي دغه سنت په خلکو کښی د یوچا د قول له امله پرېږدي".

امام شافعی رح وايي:

"إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط"

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحيح حديث راغی او زما دقول مخالف وی نو زما خبره په ديوال وولئ او کله چې تا دليل وليد چې په لاره کښی اېښی وی نو هـمـد غه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

زما تقليد هم مه کوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای نه دين واخله چې هغوی اخيستی (قرآن او حديثو نه) او وائي چې "ديوه سړی د ناپوهی او نفاهت دکموالی نه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم، أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك " فتح المجيد ص۴۲

" زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې د وی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي " ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولي او عملي ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شي "

نو دا هغه غلو ارامامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د ډېرو لاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د رواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی او د همدی تقلید څخه مونږ ه ځلور واړه امامانو منع کړي یو . همدارنګه د اسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج ۷ اعلام الموقعین ص۱۳۰ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری یکښی وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبد البر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص۴۹۷ ج۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته ووويل شي چې ايا تاچې په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو ؟ كه يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چې دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه ويې ويل چې مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (پدې بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (سنځې) دې روا كړې او مالونه دې لوټ كړل حال داچې دا كار الله تعالیٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلى دي ، ايا تاسو سره پدى څه دليل شته ، .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا
لأربعة لاشك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً
ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم
دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
"ای خلکو تاسو پر کوم دليل دا زمونږ دين هغوخلو او
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضيلت
کښی هيڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دين
علماء دی او د فضيلت ، حق او زهد د ستر کو رڼا ده ، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دی چې د هغوی خبره دليل
ندی او نه ئې تقليد سباوڅی لپاره څه گټه لری او دی امامانو
دا هم نه دي ويلي چې زمونږ قول داسی دليل دی چې هرڅوک
پری هدايت مومي".

ملا علی القاری حنفي وائي :

"لايجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص١٦

په دی امت کښی هيچا باندی دا لازم ندي چې يا دی حنفي
وي او يا دی مالکی وي او يا دی حنبلي وي".

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحرير" کښی ليکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذلا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ».

حوالة هدية السلطان ص۱۵

« صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او دالله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يوځوک دی دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دی په هرڅه کښې د هغه تقليد کوي او دنورو سړو چې څه وي هغه دی پرېږدي »

علامه خجندی لیکی :

« وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء » .

هدية السلطان ص۸

« د مخکښينو او وروستيو څخه زيات خلك چې كافر شوی دي ' هغوی دعلماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي »

خجندی بل ځای کښې لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص٩

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زرځله افسوس دى چې كتابونه يې ډك كړيدى او خلك پرى ګمان كوي چې هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي ځكه چې دوى دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه په خلكو لازم كړيدي او بيا يې د نورو خلكو قول اخيستل او په هغې عمل كول منع كړ خلك ويرولي دي نو دا داسې شو لكه چې دغه امام نه يې رالېږل شوى نبي جوړ كړى وي چې د هغه اطاعت كېږي".

همدا رنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" كښې ليكي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها"

هدية السلطان ص

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پورې تابعداري پر هيچا باندې نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړې ده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلی امامان يوی مسألی خوا ته تللی دي او بيا ورته حق په بل څه کښې ښکاره شويدی نو د هغې مسألی څخه يې رجوع کړې ده".

بيا علامه خجندي ليکي:

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص

"نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته او نه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې اولاړی څخه.

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

" ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته و یوالی و یعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه و یعادی غیر کلام الله ورسوله و ما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة ".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

" هیچا ته دا روا نده چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته را بلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدې اجماع کړی وي چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پرې جدائي راولي ".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

" ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم" . مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا خينې خبرې اخيستل کېږي او ځينې پرېښوول کېږي" .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• ومن كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد" .

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دى چې خلکو ته ئې امر کړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تاکلي شخص او د هغه نه جوړه شوې طريقه او تاکلې مذهب لازم وګڼي او د دې اتباع پرې داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو د دې طريقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ور څخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بد يې ګڼي. لکه د پر معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا د خرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان، قادريان، سهروردیان شاذليان، تيجانيان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقليد چې د وې کوي له هغه د پره په کلکه وېره پکار ده»

علامه خجندی وايي:

• فيا أيها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذى فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرىٰ أن قوله هو الصواب الذى يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ". هدية السلطان ص١٣

• نو ای مسلمانانو! کله چې مونږ د يوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او دائې نظر وو چې دا د ده قول هغه حق ته رسېدلی دی چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده د نورو امامانو نه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی دا سې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورنه وشي که توبه ئې وویسته سبه ده کړ نه نو وبه وژل شي ".

همدارنګه یو شاعر وائي:

ما الفرق بین مقلد فی دینه راض بقائده الجهول الحائر

وبهیمة عمیاء قاد زمامها أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه ړوند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نکرچې د هغه واکې د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لارو يې روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښته ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت بپستی می چرد
منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خود تقليد مرغه دی لخ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدينو د الله تعالى په كتاب او د هغه د رسول په سنتو كښې نظر پرېښې دى او ددى دواړو د زده كړى څخه يې بالكل اعراض كړى دى سره ددې چې دا قرآن او حديث ډېر اسان دي او دغو مقلدينو د هغه خلكو چې خطا كېږى او حق ته رسېږي د هغوى اقوال يې د الله تعالى له لوړې دوهې درجې ته رسولي دي" .

او علامه شنقيطي وائي :

" فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا" . تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حكم دى پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوى يې تقليد كړى دى د قرآن او حديثو په ځاى كښې ودرېږي او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلكو اقوال چې دوى يې تقليد كړى هغه كافى دى او دده د دين د سالم پاتې كېدو ليا ره سنه پوره دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کمو تیاروٗ د حقائقو څخه راندہ کړي دي تر دي چي دوی داسي خبري کوي ».

دا وسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

« وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة ». فقه السنة ص ۱۳ ج ۱

« په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندي امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ ، او دا خبره راپیدا شوه چي د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده ».

هدارنګه نور ډېر علماؤ په تقلید باندي ردونه لیکلي دي چي د ټولو را نقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي.

ډېرنا پوهه او جاهلان دا وائي چي محدثین لکه امام بخاري مسلم ، ترمذی او داسي نور مقلدین وو حال دا چي دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چي محدثین مقلدین نه وو بلکی هغوي په خپلو کتابونو کښي داسي احادیث رانقل کړیدي چي هغه د ځلورو مذهبونو مخالف دي ، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلي چي هغوي مقلدین وو بلکي علماء وائي چي هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

° اما البخاری و ابو داود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

° بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوماعلمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران

هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

" ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده " ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي . ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میشتلی وی ."

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوی ایمان راوړي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم علی منهج للدین مازال معجماً

وما النور إلا في الحدیث وأهله اذا ما دجا اللیل البهیم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجماني کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا رنا نښتنه دی مګر په حدیثو کېږي ده او په اهل حدیثو کېږي ده ».

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدی ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازکی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدينهم فتطعن فی اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت علی خير تبيت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولې ولګوه او د هدایت تابعداري وکړه او بدعتي کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائي او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا تول زمانه د غسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کېږی وي ».

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى
واعمى البرايا من إلى البدع انتمى
ومن ترك الأثار ضلل سعيه
وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتونو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله   فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده ، او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ په دې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختی څخه نجات وموي او هیڅ وېره او غم به پرې نه وي . الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چاچي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوی به نه ويره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي:

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چاچي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښې الله تعالیٰ د هدايت تابعدارو ته زيرى ورکړي چي د ضلالت، شقاوت، ويرى او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحى تابعدارۍ ته ويل کيږي او وحى عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلى الله عليه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ۴۵)

"ورته ووايه چي زه تاسو ويرواځي په وحى ډيروم".

تفسير اضواء البيان د محکښيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية معنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواء البيان ص ۴۸۲ ج-۷ ص ۴۸۳ ج-۷

"پدې کښې شک نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې کومه ګمراهي شقاوت ، وېره او غم په قرآنکريم کښې نفي شوی دا د هغه چاليپاره نشي کېدای چې دلېوه داسې عالم تقليد کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږی چې په کومه مسئاله کښې ده دچا تقليد کړيدی دا مشرق په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شوېدی پداسې حال کښې چې ده دالله تعالی دکتاب او دهغه درسول د سنتو څخه اعراض کړېدی ، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد ګمان کوي چې ده دچا تقليد کړيدی د ده د هغه رايي بس دي او دالله تعالی کتاب او هغه درسول سنت ته څه ضرورت نه پاتي کېږي"

نو مونږ همدا وايو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي . هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه تولې خبرې دې صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم نه بدي او غواړي چې خلك د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتابها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو اود قرآن او
ايمان په امداديانو اېښي دي تاسو اوستاسې مشرانو پرې
بې دليله په تهمت دانوموړ اېښي دي ، اوبيا مودا نومونه
كنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر كړئ
ستاسو دا كار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې
دا اهل حديثو بله ګناه نشته مګر داچې هغوی د الله وحې او
قرآن اخيستې دی او ددی نه انكار كوي چې د قرآن د مقتضیٰ
او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين
چې تاسو يې كوئ چې هغه د خلكو رأی او باطلې خبری دي
د هغه انكار كوي ..

نوموړ يوائې او يوائې خلكو ته داوايو چې د الله تعالىٰ كتاب
و منئ او د الله تعالىٰ د رسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث ومنئ
او دا خبره د اسلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا
ور سره څه دليل نوي نوكله وائي چې دا وهابيان دي
او كله وائي چې دا مذهب نه مني او كله څه او كله څه وائي
او په دې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند كړی او د
صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر كړي ، موږ
وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يوائې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ یې منلو ته بتیار نه یو نو که دغه رنګ خلکو ته تاسې وهابیان وائې نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ بیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأ ننى وهابي
انفى الشريك عن الإله فليس لي — رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن و لا — قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة — اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية — الله ينفعنى و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث — في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا — أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالى نه شریك نفي کوم نو دیوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې کومبزې نه امید کیدای شي او نه دکومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته څه سبب جوړیدای شي ۰ همدارنګه نه دکومې تیګې نه او نه دکومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کیدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداړنګه نه زه تعویذ ترړم او نه کوم بند ترړم او نه څه غابڼ غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي، بلکې یواځې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایي:

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان ».

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعي وایي:

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم »

المیزان الکبری للشعرانی ص ۸ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وُ ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالى فرمايي :

"يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِى الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِىْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّ اَحْسَنُ تَاْوِيْلاً".

(النسا- ۵۹)

"ای مؤمنانو! دالله ومنئ اودالله درسول ومنئ- او داميرانو چې ستاسو وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيداشو نو دهغې رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالى فرمايي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لرئ نو داختلاف په وخت کښې الله او دهغه رسول یعني دالله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. دالله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي ، اختلاف د صحابهؤ ترمنځ هم پیښیده. لکن کله به چي هغو ته د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوي به د خپلو او یاد بل چا رایو او اقوالو پسی نه تلل بلکي د دلیل تابعداری به یې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چي عمر رضی الله عنه وویل دا به ښوک نه وایي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چي دا واقعه محدثین او مؤرخین داسي را نقلوی :

"عن ابی هریرة قال : لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمربن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال و أرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودريده او ودرېد ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چې موسى بن عمران عليه السلام تللى ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راځي لكه څنګه چې موسى عليه السلام راغلى ؤ نود هغو خلكو خپې اولاسونه به غوڅ كړي چې وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چې كله خبر شونو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره دعائشې رضي الله عنها كورته ننوت اوكله ئې چې وليدچې هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت اوحضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروسته بيا ئې وويل :

« يا أيها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مړکیږي » .

بيا ئې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزى الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مگر رسول دی له ده نه مخکښی رسولان تیر شوي دي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته گرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځید مرتد شو نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چي عمر رضي الله عنه دا آيت واورید نو حیران شو او پر ځمکي را پریوته او وئي ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا ورېد سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو ړندو مقلدینو غوندې ئې ونه ویل چې د دې مطلب دا دی او یا هغه دی ، هېڅ تأویل او تحریف ئې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره ئې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې ئې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره ئې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول : ما قبض نبي إلا دفن حیث یقبض" .

السیرة النبویة لابن هشام ص۳۱۴ ج-٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې : هر نبي چې مړ شو بدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث ئې وماننه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم د حکم مقابل کښې د رأيي منل ګمراهي ده

الله تعالى فرمايي :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴾

(الاحزاب - ٣٦)

" او هيڅ يوه مؤمن سړي او مؤمني ښځې ته دا روا ندی چې کله الله او د هغه رسول فيصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختيار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره " .

نو د قرآن او نبوی احاديثو په مقابل کښې بيا د مؤمنانو دا اختيار نشته چې خپله او ياد بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدارنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلی الله علیه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلی الله علیه وسلم مخبرصادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسي تللی دي ډېرحرام يې حلال کړيدی او ډېرحلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښي د ډېر زيات دی هرڅه کښي يې له ځانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلی الله علیه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه ئې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې ئې وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:

«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا می داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضی الله عنه وائی:

«السنة ماسنه الله ورسوله صلی الله علیه وسلم لاتجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دين کيني له رأيي څخه ووېرېږئ".

همدا رنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه ووېل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج ۱.

"د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حديثو یادولو سترې کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأيه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم همونږ چې په اوسني عصر کښې ګورو هغه علماء چې دخپل خواهش او د رأيي تابعدار دی داوړ تر شرم او عار ښکاری چې کله ورځ ته پوښتنه وشي او دوی ووایي چې موږ نه پوهیږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي او غوره شوی دین څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاری چې د حق تابعداری وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پریږدي نو دین څخه یې داسې یو شی جوړ کړي چې دخپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا واضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لارې کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د مخکنیو نه ډیر بد تر راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص۵۷ ج۱

«بیا به داسې خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې ور ؤ حال دا چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی . او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده .

نو مونږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج ۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي".

همدا رنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وايي چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووايي: زه نه پوهېږم لکن دا يو لوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library